



Tussentijdse evaluatie Collegeplan 2023-2027

Verbinden en koers houden

1 september 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Collegeplan: opbouw en middelen	4
3. Stand van zaken collegeplan	6
Accent: Verbinden	6
Accent: Water en bodem sturend in de ruimtelijke inrichting	8
Accent: Flevolands programma landelijk gebied	11
Accent: Samen maken we Flevoland	13
Accent: Kennisuitwisseling en kennisverspreiding	15
Accent: Waterveiligheid	17
Accent: Zoetwaterbeschikbaarheid	19
Accent: Schoon en gezond water	21
4. Overkoepelende conclusies en vooruitblik tweede helft planperiode	23

1. Inleiding

Voor u ligt de rapportage over de tussentijdse evaluatie van het collegeplan 'Verbinden en koers houden'.

Positie van het collegeplan

Op 15 maart 2023 vonden de waterschapsverkiezingen plaats. In de daaropvolgende formatiefase is het Bestuursprogramma 'Verbinden en koers houden' opgesteld, dat op 6 juni 2023 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur (AB).

Het college heeft vervolgens een collegeplan opgesteld, dat aangeeft hoe het college de ambities uit het bestuursprogramma wil realiseren. Het bevat de extra onderwerpen waarop het college zich wil focussen deze bestuursperiode: accenten die het college wil aanbrengen naast het Waterbeheerprogramma (WBP), de begroting en meerjarenraming (B&MR). Het is daarmee een aanvulling op de vastgestelde documenten.

Het collegeplan is in het AB van november 2023 behandeld. Daarbij is afgesproken dat het college halverwege de bestuursperiode een tussenevaluatie over de realisatie van het collegeplan uitvoert.

Reikwijdte evaluatie

De tussentijdse evaluatie is in het voorjaar van 2025 uitgevoerd, halverwege de planperiode. Hierin is de stand van zaken tot mei 2025 opgenomen. Het doel van de evaluatie is om inzicht te krijgen in de stand van zaken van alle (gerealiseerde en nog te realiseren) ambities, doelen en resultaten. Daarbij is het doel om een beeld te geven van de verwachte realisatie aan het einde van de bestuursperiode.

De evaluatie wordt parallel uitgevoerd aan de tussentijdse evaluatie van het Waterbeheerprogramma 2023-2027 'De kracht van water'. Daarin evalueren we de voortgang op de doelen van het WBP, ook wel 'koers houden'.

Leeswijzer

Het collegeplan is opgebouwd aan de hand van acht accenten. In hoofdstuk 2 staan we stil bij de opbouw van het collegeplan. Deze tussentijdse evaluatie volgt in hoofdstuk 3 vervolgens de indeling van de accenten. Per accent staan we kort stil bij de context van het accent en vatten we de doelen uit het collegeplan samen. Vervolgens wordt de voortgang per accent besproken, ondersteunt met informatie over de uitgevoerde en nog uit te voeren activiteiten.

2. Collegeplan: opbouw en middelen

Voordat inhoudelijk wordt ingegaan op de voortgang van de realisatie van de accenten uit het collegeplan, is het van belang eerst stil te staan bij de context en structuur van de accenten in het collegeplan. In dit hoofdstuk wordt daarom de opbouw van het collegeplan beschreven, inclusief inzicht in de huidige stand van zaken rondom de besluitvorming over benodigde middelen. Deze beschouwing vormt de basis voor een goed begrip van de voortgang en de keuzes die in de uitvoering zijn gemaakt.

Opbouw collegeplan

Het collegeplan is opgebouwd aan de hand van acht accenten. Een aantal accenten zijn een extra ambitie deze bestuursperiode. Dit zijn samenhangende accenten over verbinden. Het gaat om vroegtijdig en actief ons waterbelang aan onze omgeving kenbaar te maken door uitwerking van water en bodem sturend, omgevingsgericht werken met onze partners (Samen maken we Flevoland en FPLG) en het waterbelang borgen in gebiedsontwikkelingen van derden. Voor andere accenten (waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en schoon en gezond) geldt dat het om een voortzetting van ingeslagen weg gaat, met op onderdelen extra stappen. Dat is wat we, naast uitvoering van het lopende Waterbeheerprogramma, verstaan onder 'koers houden'.

De vaststelling van het collegeplan in november 2023 kende geen directe financiële consequenties. Afsproken is dat de benodigde middelen steeds door middel van aparte voorstellen ter besluitvorming worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. Voor een groot deel van de accenten heeft deze besluitvorming intussen plaatsgevonden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de accenten van het collegeplan, de aard van de ambitie (extra ambitie of voortzetting) en de huidige stand van zaken van de besluitvorming over middelen (status juni 2025).

Accent	Ambitie	Middelen (status juni 2025)
Verbinden	Extra ambitie deze bestuursperiode, aanpassen huidige aanpak	Binnen bestaand budget
Water en bodem sturend in de ruimtelijke inrichting	Extra ambitie deze bestuursperiode, aanpassen huidige aanpak	Extra budget nodig: deels verkregen via besluitvorming AB juni 2024 (gebiedsontwikkeling), deels nadere beschouwing nodig (water en bodem sturend en omgevingsgericht werken)
Flevolands Programma Landelijk Gebied	Extra ambitie deze bestuursperiode	
Samen maken we Flevoland	Extra ambitie deze bestuursperiode, aanpassen huidige aanpak	
Kennisuitwisseling en -verspreiding	Extra ambitie deze bestuursperiode, aanpassen huidige aanpak	Extra budget nodig: verkregen via besluitvorming AB juni 2024
Waterveiligheid	Voortzetten huidige ambitie	Binnen bestaand budget
Zoetwaterbeschikbaarheid	Voortzetten huidige ambitie	Eerste fase uitvoering via middelen collegeplan (2024 en 2025), daarna via besluitvorming AB zoetwaterbeschikbaarheid juni 2025

Schoon en gezond water	Aanpassen huidige aanpak	(Beperkt) extra budget nodig: verkregen via besluitvorming AB juni 2024
------------------------	--------------------------	---

Voor de accenten zijn de bedragen zoals opgenomen in onderstaande tabel verkregen. Hierover heeft het AB op 4 juni 2024 besloten.

Bedragen (x1000 euro)

Accenten	2024	2025	2026	2027	2028 en verder
Verbinden: WBS gebiedsontwikkeling, omgevingsgericht	650	950*	1.048*	1.048*	1.048*
Waterbeschikbaarheid	200	200	..**	..**	..**
Schoon & gezond water	130	265	265	265	215
Kennis uitw. & verspreiding	50	130	130	130	130
Totaal	1.030	1.545	1.445	1.445	1.395
Aandeel loonsom	815	1.435	1.395	1.395	1.395

*Dit zijn de structurele bedragen zoals die nu worden voorzien. Voor Water & Bodem sturend (WBS) en omgevingsgericht werken volgt een nadere beschouwing in 2025 of hier extra middelen nodig zijn.

** Voor de jaren 2025 en verder volgt aparte besluitvorming voor waterbeschikbaarheid.

Tabel 1: financiële tabel uit AB-voorstel 4 juni 2024

Bestemmingsreserve

Bij de behandeling van de jaarstukken van 2024 is een bestemmingsreserve van ingesteld en daar €159.000 euro aan toegevoegd. De middelen zijn in dat jaar deels niet benut doordat onder andere een goed besluitvormingsproces voor zoetwaterbeschikbaarheid meer tijd vroeg dan vooraf ingeschat. De middelen zijn toegevoegd aan een nieuw ingestelde bestemmingsreserve Collegeplan en vrijgegeven voor besteding ten behoeve van uitvoering van het collegeplan.

De middelen in de bestemmingsreserve komen voort uit:

- €115.000 voor waterbeschikbaarheid
- €44.000 voor schoon & gezond water (juridische ondersteuning van de waterschapsverordening en vervolg verkenning grondwatermeetnet)

De middelen voor waterbeschikbaarheid worden ingezet om uitvoering te geven aan het Uitvoeringsprogramma Zoetwaterbeschikbaarheid, zoals op 10 juni 2025 door het AB vastgesteld.

Opbouw van de accenten

De accenten zijn uitgewerkt in het collegeplan. Per accent is onder andere opgenomen wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wanneer we tevreden zijn. De teksten uit het bestuursprogramma vormen de basis voor de uitwerking in de accenten.

Tijdens de tussentijdse evaluatie is geconstateerd dat de relatie tussen doelen, activiteiten en resultaten niet altijd eenduidig gelegd is. Daarom is het lastig om de onderdelen in samenhang te beschouwen. In deze evaluatie is zoveel mogelijk geprobeerd om structuur en samenhang tussen de verschillende onderdelen aan te brengen.

3. Stand van zaken collegeplan

Accent: Verbinden

Het accent verbinden gaat over het versterken van het werken van buiten naar binnen. De wateropgaven maken dat het nodig is om de inbreng vanuit de samenleving te versterken.

Wat willen we deze bestuursperiode bereiken?

We willen het waterbewustzijn van de inwoners in Flevoland vergroten, met bijzondere aandacht voor agrariërs en jongeren. We gaan actief en gericht op zoek naar signalen in onze omgeving om deze te integreren in ons dagelijks werk, afwegingen en besluitvorming. De zichtbaarheid en uitlegbaarheid van het werk van Zuiderzeeland is versterkt en we willen een toegankelijke, heldere en gastvrije en dienstverlenende organisatie zijn.

We zijn eind 2026 tevreden met een geactualiseerde communicatiestrategie, waarbij we in onze communicatie inspelen op wat er maatschappelijk leeft. We hebben een helder participatiebeleid, waarbij we de signalen van buiten betrekken bij ons werk. We hebben onze visie op dienstverlening geïmplementeerd.

Blik van de bestuurder – Hetty Klavers

Op het vlak van verbinden hebben we, terugkijkend op de afgelopen jaren, mooie dingen bereikt. We werken aan de actualisatie van de communicatiestrategie, waarbij blijkt dat de huidige strategie gewoon een hele goede leidraad is en we vooral componenten toevoegen. Bestuurlijke vaststelling volgt. Op het gebied van participatie hebben we nog een slag te slaan. De bestuursconferentie in 2024 heeft ons geïnspireerd om de generatietoets, zoals deze was opgenomen in het bestuursprogramma, voortaan te duiden als brede welvaartstoets. Daarmee hebben we meer inzicht hoe we via onze besluiten bijdragen aan brede welvaart. Momenteel werken wij aan het operationaliseren van de brede welvaartstoets voor het waterschapswerk.

Naast het uitvoeren van activiteiten hebben we ons jubileumjaar ook volop aangegrepen om te verbinden. Bijvoorbeeld met onze inwoners tijdens het jubileumfestival en met collega-waterschappen en -overheden tijdens de IJsselmeertop en diverse andere bijeenkomsten.

Voortgang halverwege

Op veel vlakken zetten we stappen in het werken van buiten naar binnen. We liggen op schema om de actualisatie van de communicatiestrategie deze planperiode af te ronden. Dit geldt ook voor de implementatie van de visie op dienstverlening. Dat draagt bij aan de zichtbaarheid en uitlegbaarheid van het werk en zorgt dat het waterschap een toegankelijke en gastvrije organisatie is.

Met het opstellen van een participatieverordening voldoen we aan de minimale vereisten vanuit de Omgevingswet. Er is sinds Q2 2025 capaciteit beschikbaar gesteld om via participatie de verschillende onderdelen samen te laten komen in een integrale visie. Dit behoeft verdere verrijking en implementatie van het participatiebeleid en toevoeging van het verplichte uitdaagrecht. Aanvullend op het collegeplan geven we ook het concept van brede welvaart een plek bij het maken van beleidskeuzes. Met de bijsturing op capaciteit liggen we op schema om dit deze planperiode af te ronden.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- We zijn gestart met het actualiseren van de communicatiestrategie. De huidige communicatiestrategie van Zuiderzeeland is gericht op het versterken van waterbewustzijn, conform de ambitie in het collegeplan. In deze actualisatie is er specifiek aandacht voor de ontwikkelingen en het versterken van de verbinding

met de omgeving. Mede vanuit de geactualiseerde communicatiestrategie van de Unie van Waterschappen leggen we meer nadruk op kennis en expertise over water en onze rol in het delen van informatie en advies. In de communicatiestrategie blijven we ook aandacht besteden aan de waterschapsdemocratie.

- Hierbij hebben we aandacht voor specifieke doelgroepen en versterken deze waar nodig.
We geven extra aandacht aan de doelgroep jongeren. Hoewel deze doelgroep lastig is om te bereiken, krijgt deze onder andere extra aandacht als het gaat om arbeidsmarktcommunicatie en ons educatiebeleid. Vanuit communicatief oogpunt is er van oudsher specifieke aandacht voor de doelgroep agrariërs: van de adviserende houding onze opzichters in het veld tot het verschijnen van de digitale en papieren agrarische nieuwsbrief.
- De minimale basis voor participatie, zoals verplicht vanuit de Omgevingswet, is vastgelegd. In 2024 heeft het Algemeen Bestuur een beleidsarme participatieverordening vastgesteld. Hiermee is de minimale basis op orde gebracht. In 2025 kan het AB een nieuw beleidsvoorstel en implementatieplan Participatie en uitdaagrecht tegemoet zien waarna dit toegevoegd kan worden aan de verordening.
- Halverwege 2024 publiceerde de Raad voor de leefomgeving en de infrastructuur (Rli) een rapport over 'Brede Welvaart', wat gaat over de kwaliteit van leven 'hier en nu', 'elders' en 'later'. In de bestuursconferentie eind 2024 is het Algemeen Bestuur aan de slag gegaan met de betekenis van 'Brede Welvaart' voor de bestuurspraktijk.
- We hebben de implementatie van onze ambtelijke visie op dienstverlening grotendeels afgerond. We blijven werken aan de balans tussen digitale en persoonlijke dienstverlening. Vanaf 2024 werken we met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). We hebben ons hier goed op voorbereid, onder andere met een omgevingsmarkt voor het Algemeen Bestuur en medewerkers.

Wat gaan we daarvoor nog doen

- De communicatiestrategie wordt verder geactualiseerd. De nieuwe strategie is naar verwachting in 2025 afgerond en vastgesteld. Bij het versterken van het waterbewustzijn onder jongeren verkennen we ook hoe we onze connecties met de Flevolandse Jongerenraad kunnen versterken.
- Het participatiebeleid wordt uitgebreid. De participatieverordening heeft verdere implementatie. Zo worden hulpmiddelen ontwikkeld om participatie eenduidig en praktisch uitvoerbaar te maken, om bewust te zijn van houding en verhouding tot participatieprocessen en wordt het verplichte uitdaagrecht aan de participatieverordening toegevoegd.
- We gaan aan de slag met een procesvoorstel voor de implementatie van de brede welvaartstoets, een herijking van de in het collegeplan benoemde generatietoets. Om brede welvaart concreter te maken, passen we de brede welvaartstoets toe op een praktijkcasus. Dit helpt ons te begrijpen hoe brede welvaart richting kan geven aan beleidskeuzes.
- Voor de implementatie van de visie op dienstverlening gaat het de komende jaren om de puntjes op de i. Zo vergroten we de digitale toegankelijkheid van onze website. We passen onze digitale dienstverlening voortdurend aan om minimaal te blijven voldoen aan de wet- en regelgeving voor de digitale overheid. De toegankelijkheid van onze website is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Accent: Water en bodem sturend in de ruimtelijke inrichting

Het accent 'Water en bodem sturend in de ruimtelijke inrichting' gaat over de uitwerking en toepassing van de principes van 'water en bodem sturend'. We vertalen deze principes en nog volgende kaders, samen met onze partners, naar handvatten voor inrichting en beheer en onze inbreng in strategische samenwerkingen en gebiedsprocessen. Kennisontwikkeling, doorwerking in ons instrumentarium en een stevige positionering dragen bij aan het verankeren van water en bodem sturend in de ruimtelijke inrichting.

Wat willen we deze bestuursperiode bereiken?

We willen inzicht krijgen in de grenzen van ons watersysteem met een tijdshorizon wanneer en waar het ontoereikend is. Water en bodem sturend willen we inbedden in alle fasen: (strategische) visievorming, planvorming, ontwerp gebiedsinrichting, uitvoering, beheer en onderhoud. Onze partners kunnen op alle relevante beleidstreinen in veel gevallen zelfstandige afwegingen maken, op basis van de benodigde kennis en aangereikte tools.

We zijn eind 2026 tevreden als we scherp hebben hoe we moeten sturen om het water- en bodemsysteem op orde te brengen, onze gebiedspartners 'water en bodem sturend' begrijpen en meenemen bij ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij wij actief en proactief betrokken zijn en ons instrumentarium is ingericht om dit te ondersteunen.

Blik van de bestuurder – Hetty Klavers

Voor 'water en bodem sturend' is het nodig om dit abstracte begrip concreet te maken. Dat is nog niet zo ver uitgewerkt als verwacht aan het begin van de collegeperiode. Het is een complex onderwerp dat veel inzet vraagt die niet beschikbaar was. We hebben tijdens de tweedaagse inspiratiesessie 'Water en bodem sturend', wel meer grip gekregen op het vraagstuk. We hebben afgesproken de komende periode drie lijnen uit te werken: 'wat is ons verhaal', 'hoe maken we ons verhaal' en 'wat doen we met ons verhaal'. Met de juiste focus en inzet hierop kunnen we tempo maken. Ondertussen ontwikkelen we samen met de provincie Flevoland een web-applicatie water en bodem waarin op eenvoudige wijze informatie gevonden kan worden die van belang is bij het maken van ruimtelijke keuzes. Daarmee kunnen onze gebiedspartners de belangen vanuit het water- en bodemsysteem beter meenemen in hun beslissingen. De applicatie is bijna gereed en vormt een mooie mijlpaal richting de verdere ontwikkeling van een afwegingsmechanisme.

Voortgang halverwege

Sturen vanuit water en bodem kost tijd

We zijn onze kennis, instrumentarium en positionering op water en bodem sturend aan het (door)ontwikkelen. Door nieuwe instrumenten zoals de actuele prognose bodemdaling, watersysteemtoets en de beleidsontwikkelingen Waterkeringen en Compensatie verharding weten we steeds beter hoe we kunnen en willen sturen om ons water- en bodemsysteem op orde te brengen.

Bij het ontwikkelen van kennis en beleid merken we dat het doorgronden van het thema en afstemming met de omgeving veel tijd kost. Zo is het onderzoek Verkenning naar de grenzen van water- en bodemsysteem voornamelijk vertraagd. Met bijsturing verwachten we dat de resultaten binnen de collegeperiode afgerond zijn. Ook het maken van een afwegingskader, bestaand uit verschillend beleid en regels verspreid over diverse programma's, is een meerjarig proces, onder andere doordat we de omgeving goed willen betrekken. Naar verwachting is ons instrumentarium eind 2026 nog niet volledig ingericht op 'water en bodem sturend'.

Proactiviteit en bewustwording water en bodem sturend bij gebiedspartners

Door de beschikbaar gestelde middelen in het collegeplan zijn we steeds zichtbaarder bij grote gebiedsontwikkelingen van derden. Daarbij wegen we af bij welke ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden we aan tafel willen zitten. Daar spreken we ons steeds sterker uit: "wij doen ons uiterste best en het waterwerk is nooit af, maar we gaan ervan uit dat we in de toekomst niet alles meer kunnen blijven bieden". Via het samenwerkingsproject Afwegingsmechanisme WBS in de SAF stellen we onze partners in staat te acteren op water en bodem sturend.

Wel liggen er nog kansen voor het vergroten van de bewustwording van onze partners over het belang van 'water en bodem sturend' en onze rol daarin. De afgelopen periode waren we te laat betrokken bij de beginfase van Waterfront en de locatiekeuze voor de bouw van de kazerne, waardoor het belang van het water- en bodemsysteem onvoldoende meegenomen was in de planvorming.

Ook op strategische dossiers en bij beleidsvorming van gebiedspartners lukt het niet altijd om proactief betrokken te zijn. Dit komt enerzijds door keuzes vanuit capaciteitsoogpunt en anderzijds is het nog niet voor iedereen vanzelfsprekend om ons vroegtijdig te betrekken. Denk bijvoorbeeld aan de omgevingsvisies, de landbouwvisie en de ruimtelijke arrangementen Flevoland.

Kansen bewustwording intern

Onze opzichters, toezichthouders, vergunningverleners en plantoetsers zijn degenen die, samen met de inhoudelijk specialisten, ontwikkelende partijen voorzien van advies, vergunningen, toezicht en beheer. Bij grote gebiedsontwikkelingen zoals Almere Pampus, Almere Poort en Lelystad Zuiderhage zijn grote, robuuste watersystemen intussen de norm. Toch lukt het niet altijd en overal om de meest optimale watersystemen aan te leggen in de zin van uitvoering van beheer en onderhoud. Het vroegtijdig betrekken van beheerkennis bij (ruimtelijke) ontwikkelingen is essentieel. Dat vraagt bewustwording, samenwerking en voldoende capaciteit.

Toekomstblik

Het onderwerp 'water en bodem sturend' is veelomvattend en in beweging. Dat is terug te zien in de diversiteit in doelen en activiteiten uit dit accent. Het is uitdagend om het brede thema 'water en bodem sturend' helemaal te overzien. 'Water en bodem sturend' is geen statisch begrip en zal voortdurend iets van ons blijven vragen qua besluitvorming, kennis, instrumentarium, samenwerking en communicatie. Om ons te positioneren is blijvende sturing nodig op keuzes in ambitieniveau en inzet van personeel en middelen. Voor de resterende collegeperiode is regie op het afronden van de Verkenning grenzen water- en bodemsysteem, het verankeren van 'water en bodem sturend' in de organisatie en onze betrokkenheid bij strategische dossiers gewenst.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- We gebruikten een ambtelijk afwegingskader op basis van de samenwerkingsstrategie om onze positie en inzet in gebiedsontwikkelingen van derden te bepalen. We kunnen niet overal actief en proactief betrokken zijn: we maken keuzes zodat we zo goed mogelijk onze inbreng kunnen leveren. In deze processen spreken we ons uit en behartigen we het belang van water en bodem, zoals bij Waterfront.
- We draaien proactief mee in diverse gebiedsontwikkelingen, zoals Almere Pampus, Almere Duin, Oostvaardersoevers, en 380kV van TenneT.
- In het kader van strategisch omgevingsmanagement en omgevingsgericht werken leverden we input in strategische trajecten, zoals in de Strategische Agenda Flevoland, Ambitie landelijk gebied en diverse versnellingstafels. We acteren in diverse samenwerkingsverbanden, zoals Samen maken we Flevoland, de MRA, Regio Zwolle en EHPZ en samenwerkingsverband Klimaatadaptatie Flevoland (KAF).

- We zijn samen met Deltares gestart met de Verkenning naar de grenzen van het water- en bodemsysteem van het beheergebied van Zuiderzeeland. Dit draagt bij aan de vertaalslag naar ons beheergebied voor water en bodem sturend in de ruimtelijke inrichting. Gedurende het onderzoek is gebleken dat het veel tijd en inzet kost om tot een gedragen afbakening van de aanpak te komen. De definitiefase ronden we in 2025 af.
- Samen met de provincie Flevoland hebben we het prototype van een viewer 'water en bodem' gemaakt waarin relevante informatie ontsloten voor vraagstukken en keuzes over ruimtelijke vraagstukken. Dit is een onderdeel van de afspraken uit de Strategische Agenda Flevoland.
- Daarnaast lopen verschillende beleidsactualisaties, zoals de actualisatie van de beleidsregels rondom Waterveiligheid en de beleidsregel Compensatie van verharding.

Wat gaan we daarvoor nog doen

- We beraden ons hoe we onze inzet op strategisch omgevingsmanagement verder kunnen vormgeven. Belangrijk daarbij zijn de strategische dossiers en beleidsontwikkeling van onze medeoverheden.
- We blijven proactief samenwerken en inbreng leveren in verschillende gebiedsontwikkelingen.
- Belangrijk zijn de Deltabeslissingen in het najaar van 2025. We zetten in op de (bestuurlijke) gesprekken hierover om te komen tot een gedragen advies aan de minister.
- We leveren inzet voor diverse afspraken uit de Strategische Uitvoeringsagenda Flevoland, zoals het Afwegingsmechanisme water, bodem en biodiversiteit.
- We gaan Fase 1B en 2 van het onderzoek Verkenning naar de grenzen van het water- en bodemsysteem uitvoeren met Deltares. De opgedane kennis over de robuustheid van het water- en bodemsysteem geeft inhoud aan onze strategische aanpak voor de ruimtelijke inrichting en stelt ons in staat het inhoudelijke gesprek met gebiedspartners aan te gaan.
- We werken verder aan ons instrumentarium voor water en bodem sturend. Dat is een meerjarig proces. Herzieningen in het beleid op basis van de principes van 'water en bodem sturend' zullen niet als één pakket worden aangeboden, maar bestaat uit bouwstenen die de komende jaren worden ontwikkeld in de afzonderlijke programma's via verschillende bestuursbesluiten.
 - o We ronden de actualisatie van de beleidsregels waterveiligheid (2025) en compensatie verharding (eind 2026) af. Bij de actualisatie van de beleidsregels kijken we parallel of dit doorwerking heeft op de Waterschapsverordening.
 - o We werken aan de vaststelling van een profiel van vrije ruimte rond de primaire waterkeringen. Met het profiel van vrije ruimte zal het waterschap de uitbreidbaarheid van de waterkering waarborgen door ruimte te reserveren voor toekomstige dijkversterkingen.
- We versterken de 'weging van het waterbelang' (voorheen watertoets) op basis van de aanbevelingen uit het rapport van de rekenkamercommissie 'Water een stem geven'. Daarmee kunnen we onze rol van adviseur aan initiatiefnemers en medeoverheden optimaal vervullen.

Accent: Flevolands programma landelijk gebied

Bij de vaststelling van het collegeplan liep het Rijkskader voor het Nationaal Programma Landelijk gebied (NPLG). Dit Rijkskader beschreef een samenhangende aanpak, waarbij met een gebiedsgerichte werkwijze de noodzakelijke transitie van het landelijk gebied wordt gerealiseerd onder regie van de provincie. Het waterschap had als doel gesteld om te borgen dat de opgaven en maatregelen voor natuur, landbouw, water, bodem en klimaat worden gehaald.

Wat willen we deze bestuursperiode bereiken?

We willen het Flevolands Programma Landelijk Gebied (FPLG) gebruiken om ons waterbelang uit te dragen en om kansen te pakken vanuit het perspectief van onder andere water en bodem sturend, KRW en klimaatadaptatie.

We zijn eind 2026 tevreden als een aantal concrete projecten gestart zijn en er duidelijke afspraken zijn met de provincie en andere partners.

Blik van de bestuurder – Jaap Lodders

Aanvankelijk waren de verwachtingen van het Flevolands Programma Landelijk Gebied hoog, zowel qua doelbereik als qua middelen die beschikbaar zouden komen. Door de koerswijziging van het Rijk en de vervolgaanpak van de provincie kunnen we concluderen dat het een gemiste kans is en dat het niet heeft gebracht wat we ervan gehoopt hadden. Dat raakt veel van onze dossiers, zoals KRW, zoetwaterbeschikbaarheid, bodemdaling en water en bodem sturend. Via het FPLG hoopten we onze doelen sneller, makkelijker, goedkoper en samen met de gebiedspartners te realiseren. Wel hebben we via andere wegen kansen gegrepen, bijvoorbeeld via de SIG-regeling (Samenwerking Integrale Gebiedsontwikkeling) en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.

Ondertussen werkt de provincie wel door, bijvoorbeeld via de vastgestelde Visie op de Landbouw en het Ambitiedocument Landelijk Gebied dat het FPLG vervangt. Bij het Ambitiedocument wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. Het is belangrijk dat we daarvoor in de tweede helft van deze bestuursperiode onze bijdrage leveren en de kansen pakken die zich daar, en in samenwerking met gemeenten, terreinbeherende organisaties en anderen, voordoen.

Voortgang halverwege

Het Flevolands Programma Landelijk gebied heeft ons niet gebracht wat we gehoopt hadden. Er is geen sprake van concrete projecten met watersysteemmaatregelen en duidelijke afspraken zijn er evenmin. Koerswijziging van het Rijk en de vervolgaanpak van de provincie raakt ons op verschillende dossiers, zoals waterkwaliteit en KRW, bodemdaling, groenblauwe dooradering, Actieplan Bodem en Water en stikstof.

In 2023 is de eerste Flevolandse doorvertaling van het NPLG, het Flevolands Programma Landelijk Gebied (FPLG), aan het Rijk aangeboden. Daarin waren vanuit een transitiegedachte een groot aantal maatregelen en projecten opgenomen voor Flevoland. Flevoland heeft relatief weinig middelen toegekend gekregen en er is geen geld toegekend voor watersysteemmaatregelen. Wel is een bijdrage toegezegd voor ecologisch dijk- en bermbeheer door provincie, gemeenten en waterschap. De inzet van deze middelen in het waterschap is afhankelijk van het besluit over het vervolg van de Agenda Biodiversiteit, waarin verschillende varianten voorliggen.

De koers is medio 2024 gewijzigd: Het Rijk besloot de doorontwikkeling van het NPLG te stoppen en de opgestelde programma's niet verder te gebruiken als vertrekpunt voor het oplossen van de urgente vraagstukken. Hierdoor is de financiering van het overige deel van de opgestelde maatregelen weggefallen. De provincie Flevoland heeft daarom het FPLG omgezet in het document 'Ambities voor het landelijk gebied' waarin de doelen en

maatregelen uit het oude FPLG grotendeels zijn overgenomen. Daarnaast heeft de sector samen met de provincie Flevoland een 'Visie voor de landbouw' opgesteld. De financiering van deze ambities en visie is echter onduidelijk en hangt samen met de koers die het Rijk inzet op de verschillende opgaven in het landelijk gebied.

We moeten schakelen op ons handelingsperspectief in de veranderde context, waarbij we afhankelijk zijn van het Rijk en de provincie. We zetten in op samenwerking met de provincie voor het uitvoeringsprogramma voor 'Ambities voor het landelijk gebied'.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- We hebben zowel in de fase van het FPLG als de Visie voor de landbouw samengewerkt met de provincie. Daarbij hebben we onze belangen ingebracht en gezocht naar meekoppelkansen.
- We zijn niet betrokken geweest bij het omzetten van het FPLG naar het ambitiedocument landelijk gebied, maar zijn inmiddels wel met de provincie in gesprek over het uitvoeringsprogramma ambities landelijk gebied.
- Het college heeft per brief de belangrijkste onderdelen vanuit het waterbeheer onder de aandacht gebracht bij de provincie. We zijn alert dat dit een plaats krijgt in het uitvoeringsprogramma en de provinciale omgevingsvisie.

Wat gaan we daarvoor nog doen

- We blijven de belangen van het waterschap inbrengen in de sporen voor de 'Ambities voor het landelijk gebied' en de 'Visie voor de landbouw', met speciale aandacht voor dossiers die afhankelijk zijn van de koers van onze partners.
- Wij gaan ervan uit dat binnenkort een start wordt gemaakt met het Uitvoeringsprogramma Ambities landelijk gebied en werken mee aan een goede programmering van de opgaven en uitvoeringslijnen. Daarbij brengen wij zoveel mogelijk elementen in van het principe 'water en bodem sturend'.
- We blijven in de tweede helft van de bestuursperiode inzetten op samenwerking met de provincie, andere medeoverheden, TBO's en maatschappelijke organisaties om onze waterbelangen voor het landelijk gebied te borgen, sneller onze doelen kunnen realiseren of met minder impact op de begroting.
- Als onderdeel van de besluitvorming over het vervolg van de Agenda Biodiversiteit in 2025 ligt het voorstel over het benutten van de subsidie voor ecologisch berm- en dijkbeheer voor aan het Algemeen Bestuur.
- We koppelen onze inzet voor bijvoorbeeld het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en het Actieplan Bodem en Water nadrukkelijker aan de ambities van de provincie. Wij willen daarmee meer synergie bereiken tussen de verschillende onderdelen.

Accent: Samen maken we Flevoland

De samenwerking tussen de zes gemeenten, de provincie en Waterschap Zuiderzeeland in Samen maken we Flevoland heeft geleid tot een Strategische Agenda en een (rollende) Uitvoeringsagenda.

Wat willen we deze bestuursperiode bereiken?

We werken intensief samen via het samenwerkingsverband Samen maken we Flevoland om de strategische Agenda Flevoland samen uit te werken. De uitwerking van de Strategische Agenda Flevoland heeft geleid tot betere verankering van water en bodem sturend. Zowel bestuurlijk als ambtelijk hebben we een goede positie in Samen maken we Flevoland en andere samenwerkingsverbanden.

We zijn eind 2026 tevreden als de pijler Robuust natuurlijk fundament, waarin Water en bodem sturend is uitgewerkt, goed geïntegreerd is in de andere pijlers en opgaven.

Blik van de bestuurder – Hetty Klavers

Voor de lange-termijn-vraagstukken over de ruimtelijke ontwikkeling in Flevoland zijn we als waterschap een vanzelfsprekende partner geworden. Daardoor zitten we dicht op de ontwikkelingen en worden eerder als adviseur eerder aan tafel uitgenodigd. We hebben de afgelopen periode veel geïnvesteerd in de ambtelijke samenwerking en dat loopt momenteel goed. Samenwerken gaat echter niet altijd vanzelf en aandacht blijft nodig voor de bestuurlijke samenwerking. Een positieve evaluatie over de werking van het Kernteam Regio Flevoland, waarin we als waterschap een goede bijdrage leveren, helpt ons daarbij.

Heel concreet werken we vanuit de Strategische Agenda Flevoland samen met de provincie en de gemeenten om de toegang tot informatie voor het maken van ruimtelijke keuzes beter te ontsluiten.

Voortgang halverwege

Samen maken we Flevoland vormt de integrale tafel waarin de samenwerking rijk-regio en daardoor ook de regionale samenwerking vorm wordt gegeven. Deze samenwerking is de afgelopen twee jaar verder versterkt en geprofessionaliseerd. De verschillende organisatie- en overlegstructuren lopen goed. Als waterschap zijn we een vanzelfsprekende en gelijkwaardige partner in deze samenwerking, zowel vanuit het Algemeen Bestuur, het college en de ambtelijke organisatie.

Samen maken we Flevoland is niet alleen gericht Rijk-regio samenwerking, maar verstevigt ook de regionale samenwerking. Samenwerken met het Rijk en de regio gaat soms met vallen en opstaan en vergt lange adem. Via Samen maken we Flevoland werken we als regionale overheden ook samen in aanverwante trajecten, zoals de Regionale investeringsagenda en het Ruimtelijk arrangement. We weten elkaar als regio goed te vinden, maar soms is het lastig om echt belangenoverstijgend samen te werken.

In het collegeplan is aangegeven dat we tevreden zijn als 'de uitwerking van de Strategische Agenda Flevoland heeft geleid tot betere verankering van Water en bodem sturend'. In de uitvoeringsagenda is 'water en bodem sturend' gekoppeld aan tal van toelichtingen en afspraken en fungeert hiermee als een satéprikker door alle drie pijlers. Halverwege de uitvoeringsperiode zien we verschillende kansen. Diverse maatregelen uit de Strategische Agenda Flevoland kunnen het waterschapswerk versterken en verbeteren, zoals de uitvoering van de afspraken (1) Opstellen Afwegingsmechanisme water, bodem en biodiversiteit, (2) Ondertekenen convenant Toekomstbestendige woningbouw, (3) Oprichten van een revolverend fonds voor toekomstbestendig bouwen of (4) Versterken op (zicht op) de (drink)waterschaarste. Ook is er aandacht voor onder meer de financieringssystematiek en het effect van voorinvesteringen in relatie tot de grote verwachte groei.

Voor maatregelen is het nodig om goede inzet te blijven leveren. Dat is soms uitdagend. Een belangrijke stap is het afronden van het afwegingsmechanisme water en bodem sturend. Dit afwegingsmechanisme helpt om ook in andere pijlers de juiste keuzes te maken, met oog voor water, bodem en biodiversiteit.

Dit alles vraagt wel hier en daar nog verdieping en blijvende inzet om water en bodem niet weer van de tafel te laten schuiven. De beschikbaarheid van de juiste capaciteit daarvoor blijft een aandachtspunt.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Vanuit het waterschap leveren we een significante bijdrage aan de samenwerking en de bijbehorende afspraken. Zowel bestuurlijk als ambtelijk is het waterschap goed vertegenwoordigd in de organisatie- en overlegstructuur. Er wordt inzet geleverd aan het vormgeven van het Afwegingsmechanisme Water, bodem en biodiversiteit. Het waterschap verkent samen met partners het onderwerp (drink)watervoorziening, dat recent via de bestuurlijke tafels als onderwerp is toegevoegd. Daarnaast wordt op diverse afspraken door het waterschap meegedacht en meegestuurd. Door deze deelnamen wordt water en bodem steeds beter ingebracht en versterkt.
- Voor de uitvoering van de Strategische Agenda is 2 jaar geleden gestart met de pilot Kernteam Regio Flevoland, waaraan ook Zuiderzeeland deelneemt. Het Kernteam Regio Flevoland voorziet in bestuurlijke ondersteuning, strategische programmabewaking en procesmanagement en -coördinatie. Het kernteam is eind 2024 geëvalueerd en voorgesteld wordt deze te continueren.
- Binnenkort wordt een geactualiseerde uitvoeringsagenda vastgesteld, waarin de afspraken zijn aangescherpt en aangevuld.

Wat gaan we daarvoor nog doen

- In 2025 ronden we de actualisatie van de Uitvoeringsagenda 2026-2027 af. Ondertussen en ook daarna zetten we in op de uitvoering van de uitvoeringsagenda
- We leveren inzet in de voor ons relevante maatregelen uit de Uitvoeringsagenda. Het gaat dan om de afspraken (1) Opstellen Afwegingsmechanisme water, bodem en biodiversiteit, (2) Ondertekenen convenant Toekomstbestendige woningbouw, (3) Oprichten van een revolverend fonds voor toekomstbestendig bouwen of (4) Versterken op (zicht op) de (drink)waterschaarste.

Accent: Kennisuitwisseling en kennisverspreiding

Kennisuitwisseling en kennisverspreiding (regionaal en nationaal) zijn van belang voor de verduurzaming van het water- en bodembebruik in ons gebied.

De internationale samenwerking via de Blue Deal zetten we voort. Daarnaast zetten we ons in voor de realisatie van de visie van de Unie van Waterschappen (visie Dutch Water Authorities 2030). Deze zet meer in op kennisuitwisseling en -ontwikkeling binnen Europa.

Wat willen we deze bestuursperiode bereiken?

We willen de onderlinge betrokkenheid bij het uitvoerende waterschap vergroten. Door middel van verbinding met (bestaande) regionale en landelijke programma's en samenwerking met onderwijsinstellingen versterken we de regionale en nationale kennisuitwisseling. Via internationale kennisuitwisseling en samenwerking dragen we bij aan de oplossingen voor uitdagingen in het waterbeheer van nu en morgen. Aanvullend op de huidige inzet op het buitenlandbeleid dragen we bij aan de realisatie van de Dutch Water Authorities (DWA) visie 2030.

We zijn eind 2026 tevreden als aan het curriculum van twee relevante opleidingen van landbouw en bouwkunde actuele kennis van water toegevoegd is. We hebben kennisontwikkeling en -uitwisseling gekoppeld aan toekomstige uitdagingen en ontwikkelen de benodigde kennis om deze uitdagingen het hoofd te kunnen bieden.

Blik van de bestuurder – Jo Caris

Het accent op kennisontwikkeling en -verspreiding heeft in de eerste helft van de bestuursperiode een bescheiden maar relevante invulling gekregen. Er zijn diverse initiatieven gestart, zoals excursies en samenwerkingen met onderwijsinstellingen. De beoogde visie van de Dutch Water Authorities (DWA) is nog niet bestuurlijk vastgesteld. Voor de tweede helft van de bestuursperiode is het bestuurlijk vaststellen van deze visie prioritair.

Hoewel er geen sprake is van stagnatie, is het accent versnipperd en valt het relatief gemakkelijk van de agenda, zowel bestuurlijk als ook in de organisatie. Het accent verdient aandacht, mede gezien de internationale relevantie en de kansen die zich voordoen in samenwerking met partners, met name ook binnen Europa.

Door meer regie op de activiteiten van dit accent kunnen stappen worden gezet.

Daarbij is het belangrijk om de kansen die zich voordoen te benutten. De kennisontwikkeling via het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en de samenwerking met de Boerderij van de Toekomst zijn daar mooie voorbeelden van.

Voortgang halverwege

We hebben de afgelopen jaren verschillende activiteiten ondernomen als het gaat om regionale en internationale kennisuitwisseling en samenwerking. Om de ambities uit het collegeplan daadwerkelijk te realiseren, is het nodig hier meer regie op te voeren vanuit een eigen kennisagenda. Het opstellen van de kennisagenda, in samenhang met het uitwerken van de DWA visie, is inmiddels in gang gezet. Hiervoor zijn er in 2024 vanuit het collegeplan middelen beschikbaar gesteld. Deze ruimte is recent deels ingevuld, en daarmee kan een verdere impuls worden gegeven aan dit accent.

We zetten ons op verschillende manieren in voor educatie en samenwerking met onderwijsinstellingen. Op dit moment verkennen we waar onze inzet het meeste effect heeft, bijvoorbeeld door te kijken of we beter kunnen investeren in gastcolleges of juist in de ondersteuning van docenten. De tweede helft van de bestuursperiode kunnen we gerichtere inzet plegen. De kennisagenda die we in de resterende bestuursperiode ontwikkelen, helpt ons om deze inzet verder te onderbouwen en te versterken.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Er is uitwisseling geweest met Spanje om daar inzicht te krijgen in de aanpak van opwaarderen effluent voor hergebruik en droogte, innovaties, opbouw netwerk en om verdere samenwerkingsopties te verkennen.
- We werken met verschillende onderwijsinstellingen samen. Een voorbeeld hiervan is de hackathon met IVN en PorteuM Lelystad. De opdracht aan de technasiumleerlingen is om innovatieve oplossingen te vinden voor extra waterberging bij ruimtelijke projecten, zonder extra ruimte te gebruiken of kosten te verhogen. Een ander voorbeeld is de opdracht die we samen met de gemeente Lelystad aan Land- en watermanagement-studenten van Van Hall Larenstein hebben gegeven: het uitvoeren van een klimaatstresstest in verschillende wijken in Lelystad.
- We hebben een samenwerkingsovereenkomst met Aeres MBO getekend in het kader van de RIF aanvraag Waterwijs. De gezamenlijke doelstelling is om het waterbewustzijn van jongeren te vergroten en het werk van het waterschap zichtbaar te maken.
- Er is een docentenonderzoek uitgevoerd onder docenten in het middelbaar en mbo-onderwijs naar water in het curriculum en wat docenten daarbij nodig hebben. Op basis daarvan gaan we verder.
- We hebben naar Boerderij van de Toekomst de intentie uitgesproken om samenwerkingsmogelijkheden te verkennen. We willen daarbij samen tot gedeelde inzichten komen. De kennisvragen die hierbij passen zijn als volgt: Hoe kan de landbouw aanpassen aan het watersysteem van de toekomst, en hoe kan het watersysteem zo ingericht worden dat productieve landbouw mogelijk blijft?
- We ontwikkelen kennis via het DAW (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer) kennisnetwerk. Ook voeren we diverse pilots uit, bijvoorbeeld op het gebied van bodemdaling en zoetwaterbeschikbaarheid. Daarmee ontwikkelen en delen we kennis.
- We hebben de vraagstukken in ons beheergebied centraal gesteld bij diverse congressen, zoals het Waterschapscongres, het Deltacongres en de IJsselmeertop. Daar hebben we bijvoorbeeld via excursies laten zien hoe we omgaan met de vraagstukken in ons gebied en halen wisselen we kennis hierover uit met anderen.
- Voor de interne kennisuitwisseling zijn diverse voorbereidingen getroffen. In 2025 zou de eerste editie van de 'Binnenste Buitendag' plaatsvinden. Het doel daarvan is om de betrokkenheid bij het werk te vergroten, door met collega's samen de handen uit te mouwen te steken. Vanuit veiligheidsmaatregelen is dit lastig gebleken en vanwege de veelheid aan activiteiten in het jubileumjaar zal deze dag doorschuiven naar 2026.

Wat gaan we daarvoor nog doen

- In 2026 wordt de 'Binnenste Buitendag' op een passende manier ingevuld, waarbij de dag in het teken staat van verbinding en elkaars werk beter leren kennen. Vanwege de veelheid aan activiteiten rondom het jubileumjaar 2025 heeft deze dag niet eerder plaatsgevonden.
- We gaan een aanpak voor Internationale Kennisagenda/Europa (implementatie DWA visie 2030) ontwikkelen, inclusief een bestuurlijke ambitie bepaling. Dit is het kader om in het vervolg van de bestuursperiode in de organisatie regie op de internationale kennisuitwisseling te voeren en de kennisontwikkeling en – deling in de programma's te stimuleren. We streven naar een bestuurlijke ambitiebepaling op dit onderwerp begin 2026. In de tussentijd blijven wij onze bijdrage leveren in de DWA kennisagenda werkgroepen en blijven wij initiatieven binnen de organisatie steunen om kennis te ontwikkelen en delen.
- We zetten de samenwerking met onderwijsinstellingen voort en gebruiken de te ontwikkelen kennisagenda als middel om regie te voeren op de inspanningen.

Accent: Waterveiligheid

Het uitgangspunt is dat de dijken uiterlijk 2050 voldoen aan de huidige norm. Via de twaalfjaarlijkse beoordeling houden we de vinger aan de pols om zo nodig nieuwe versterkingsprojecten op te voeren op het HWBP programma. Het geheel van activiteiten aan de keringen voeren we samenhangend uit vanuit een gemeenschappelijk verhaal, de Zorgplicht

Wat willen we deze bestuursperiode bereiken?

We volgen hier het bestaande Waterbeheerprogramma. We gaan door met de ingezette koers en vullen onze eigen verantwoordelijkheid voor waterveiligheid in. We kiezen positie en beïnvloeden de landelijke discussie om de uitvoeringsopgave met de beschikbare middelen in balans te brengen. We willen een stabiele landelijke programmering, het voorkomen van onnodige en omvangrijke voorfinanciering en invulling geven aan het kader Zorgplicht centraal.

We zijn eind 2026 tevreden als de zorgplicht primaire keringen de kern van ons handelen vormt en we op koers zijn voor de realisatie van de opgave in 2050.

Blik van de bestuurder – Tom Vereijken

We mogen met trots terugkijken op de resultaten van de afgelopen twee jaar. Bij de start van de collegeperiode lagen er grote hobbels voor ons, grotendeels buiten het waterschap, die de zorgplicht in de weg konden staan. Bijvoorbeeld als het gaat om de financieringsopgave en programmering. Daarin zijn grote stappen gezet. Door landelijke samenwerking en onderlinge solidariteit is ook het rijk grotendeels over de brug gekomen qua financiering. Regionale samenwerking, zoals tussen de waterschappen in Rijn-Oost, zorgt op zijn beurt voor een afgestemde programmering en werken vanuit realisme en solidariteit. Binnen het waterschap wordt de versterkingsopgave steeds meer gezien als een gezamenlijke opgave en door meer samen te werken hebben we mooie resultaten kunnen boeken en staan we er goed voor.

De snelheid en betaalbaarheid van de versterkingsopgaven blijft echter een punt van zorg. Vanwege de stijgende kosten is het nodig om snelheid te maken. Daarbij moeten we ook openstaan voor andersoortige oplossingen. Het werkveld is in beweging en dat helpt. We moeten het zoeken in pragmatisme, partieel en anders beoordelen en het delen van capaciteit als waterschappen.

Voortgang halverwege

Als waterschap hebben we de afgelopen jaren laten zien dat we volop regie voeren op onze eigen versterkingsopgave en landelijk gezien onze verantwoordelijkheid nemen. We liggen op schema met onze opgave. Tegelijkertijd legt de huidige financieringsstructuur de nodige druk op onze begroting. Voor de tweede helft van de bestuursperiode is het nodig om koersvast te blijven, onverminderd door te werken aan onze dijkversterkingsprojecten en oog te houden voor maatwerk en innovatie. Gezien de competitieve markt is het sterk houden van dit team een aandachtspunt.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- In december 2024 hebben de waterschappen gezamenlijk besloten om €1,25 miljard extra te investeren voor dijkversterkingen binnen het HWBP. Als Zuiderzeeland waren we één van de eersten met het AB-besluit in september 2024 om ons aandeel van €2,9 miljoen per jaar (in de periode 2030-2036) extra bij te dragen. Voorwaarde voor deze extra investering was dat het Rijk zich eveneens committeert aan een aanvullende bijdrage van €1,25 miljard. De Tweede Kamer heeft op 26 november 2024 unaniem een motie aangenomen die de regering verzoekt prioriteit te geven aan het Rijksdeel van de financiering. In

reactie daarop heeft het Rijk €1 miljard beschikbaar gesteld en aangekondigd dat het resterende bedrag van €250 miljoen op een later moment wordt ingevuld.

- We lopen op schema met het omzetten van voorlopige oordelen in definitieve oordelen. In de eerste beoordelingsronde (2017-2022) zijn alle keringen beoordeeld, 5 definitief en 5 voorlopig. We hebben tot 2029 om deze voorlopige oordelen definitief te maken. Daarvan is de eerste afgerond.
- We werken aan twee innovatieprojecten in het kader van waterveiligheid: de projecten Erosiebestendigheid Overgangen Dijkbekleding en de ontwikkeling van het 'dashboard duurzaam HWBP' zijn afgerond en de resultaten landelijk beschikbaar. Beide projecten zijn 100% gefinancierd vanuit het HWBP.
- We werken aan verschillende dijkversterkingsprojecten:
 - o Voor de IJsselmeerdijk (gedeelte van dijktraject 8-3), is het referentieontwerp afgerond en de realisatie aanbesteed.
 - o Voor het dijktraject 8-4, Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk, is de startfase van de verkenning afgerond. Daarmee is een stabiele en herleidbare scope en opgave verkregen en een aanpak voor de verkenningsfase opgesteld. De subsidie is aangevraagd. Met het beschikbaar komen van extra landelijke financiering, is de financiering voor De Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk ook voor de overige fases geregeld.
- We werken proactief aan gebiedsprocessen en strategische samenwerkingen met onze omgevingspartners, zoals Oostvaardersoever, Almere Duin en Lelystad Waterfront. Onze zorgplicht is daarbij het uitgangspunt.
- We zijn aangesloten op het Deltaprogramma IJsselmeergebied. We hebben expliciete informatie aangeleverd over consequenties op keringen als gevolg van peilstijgingen na 2050. Ook hebben we de consequenties geduid van verhoogde waterpeilen op buitendijkse recreatieve activiteiten, economische activiteiten zoals energieopwekking en grote havenfaciliteiten en bewoning in de buitendijkse gebieden in het beheergebied van Zuiderzeeland.

Wat gaan we daarvoor nog doen

- We blijven als Zuiderzeeland landelijk samenwerken met andere waterschappen en inzetten om structurele oplossingen te vinden om de financiële lasten eerlijk te verdelen en de voortgang van essentiële waterveiligheidsprojecten niet te belemmeren. We houden daarbij de vinger aan de pols waar het gaat om de landelijke financiering.
- We werken door aan het omzetten van voorlopige oordelen naar definitieve oordelen. Dat is naar verwachting in 2029 afgerond.
- We passen de resultaten van onze eigen innovatieprojecten en de projecten van andere waterschappen waar mogelijk toe in onze dijkversterkingen.
- We werken door aan de verschillende dijksterkingsprojecten:
 - o We voeren de realisatie van de versterking van de IJsselmeerdijk uit (start medio 2025). Er wordt uitgegaan van een realisatiefase van 5 jaar vanwege de ontwerpkeuzes voor de vooroever, in plaats van drie jaar voor meer traditionele dijkversterkingsopgaven. Afronding vindt daardoor plaats na deze bestuursperiode.
 - o De verkenningsfase van de versterking Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk gaat van start.
 - o Voor de Oostvaardersdijk (gedeelte van dijktraject 8-3) starten we met de voorverkenning, met daarin een nadere veiligheidsanalyse en definiëring van de omvang van de versterkingsopgave.
- We bouwen aan een samenhangend verhaal over de Zorgplicht door het maken van een Zorgplichtplaat. Deze plaat vertelt het verhaal over de keten van activiteiten in de levenscyclus van de waterkeringen, wat wij daarin doen, hoe we dat doen en hoe het met elkaar samenhangt.

Accent: Zoetwaterbeschikbaarheid

Uit het onderzoek 'Zoetwatervoorziening Waterschap Zuiderzeeland' blijkt dat we ons voor moeten bereiden op toekomstige watertekorten. We willen goed voorbereid zijn op situaties waarin minder water of water van minder goede kwaliteit beschikbaar is. Daarbij willen we specifiek aandacht besteden aan de watervraag in natuurgebieden en gebieden met hoge zoutgehaltes.

Wat willen we deze bestuursperiode bereiken?

We werken deze bestuursperiode door aan ons project waterbeschikbaarheid. We willen het bewustzijn over de grenzen aan de beschikbare hoeveelheid water vergroten. We creëren duidelijkheid over wat er van het waterschap verwacht mag worden m.b.t. de aanvoer van water uit het IJsselmeer en over het standpunt en kaders bij peilverhoging en aanpassingen aan het watersysteem. Mogelijkheden om meer water vast te houden en de watervraag terug te dringen zijn in beeld.

We zijn eind 2026 tevreden als de kaders voor hoe we omgaan met aanvoer van water uit het IJsselmeer, peilverhoging en aanpassing van het systeem door het bestuur vastgesteld zijn. De kaders zijn vertaald in concrete acties en het is duidelijk hoe we omgaan met water vasthouden en waterbesparing.

Blik van de bestuurder – Jaap Lodders

Met de vaststelling van het uitvoeringsprogramma is een belangrijke stap gezet. Het langdurige en intensieve besluitvormingstraject heeft gezorgd voor waardevolle discussies, een scherpe beeldvorming van het vraagstuk en constructieve gesprekken met stakeholders. Tegelijkertijd is dit pas het begin. De kaders liggen vast en tegelijkertijd moeten we nog veel uitzoeken voor het besproken ambitieniveau '2b': wanneer daarvoor voldoende water beschikbaar is, water aanvoeren uit het IJsselmeer. We zijn gestart met pilots. Het doel is om eind van deze bestuursperiode het besluit over ambitieniveau 2b te nemen en de eerste resultaten van de pilots te kunnen delen.

Daarnaast leveren we onze inbreng voor de adviezen die in het najaar worden uitgebracht voor de Deltaprogramma's veiligheid, waterbeschikbaarheid, ruimtelijke adaptatie en het IJsselmeergebied.

Voortgang halverwege

De uitvoering van het accent Zoetwaterbeschikbaarheid (voorheen waterbeschikbaarheid) ligt op schema. Met de besluitvorming over de Uitgangspuntennotitie Zoetwaterbeschikbaarheid is een belangrijke stap gezet. Hiermee zijn de kaders voor wateraanvoer uit het IJsselmeer, peilverhogen en aanpassing van het systeem vastgesteld.

Het tweede deel van de bestuursperiode richt zich op het uitvoeren van de concrete acties uit het uitvoeringsprogramma. De aanpak richt zich op bewustwording, zuinig zijn met water, water vasthouden en slim verdelen van water. De beschikbaarheid van zoet water is geen vanzelfsprekendheid. Onderdeel van de aanpak is een pilot in het gebied Eendentocht/Meerkoetentocht om meer water vast te houden. Daarnaast voeren we een verkenning uit naar de mogelijkheden om, in periodes dat in het IJsselmeergebied voldoende water beschikbaar is, dit water te gebruiken voor aanvulling en doorspoeling van nieuwe wateraanvoergebieden. Dat doen we in samenwerking met onze partners, zoals LTO en terreinbeherende organisaties. Op basis van de resultaten van de verkenning bereiden we besluitvorming over de opvolging voor.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Sinds de start van de collegeperiode heeft het Algemeen Bestuur verschillende keren beeldvormend en opiniërend gesproken over Zoetwaterbeschikbaarheid.

- Halverwege 2025 heeft dat tot een belangrijke mijlpaal geleid: de vaststelling van de Uitgangspuntennotitie Zoetwaterbeschikbaarheid en het beschikbaar stellen van de benodigde middelen daarvoor.
- We zijn gestart met verschillende onderzoeken en pilots op het gebied van zoutmetingen, water vasthouden en peilopzet. Omdat besluitvorming over zoetwaterbeschikbaarheid door extra behandeling in het AB langer heeft geduurd, zijn er voor deze eerste fase van uitvoering middelen vanuit het collegeplan beschikbaar gesteld voor 2024 en 2025 (AB juni 2024).
- In de Deltaprogramma's IJsselmeergebied en Zoetwater brengen we de belangen van Zuiderzeeland in en zetten we ons in voor afstemming rondom bovenregionale watervraagstukken en kaders.
- We werken in diverse samenwerkingsverbanden samen met regionale partners, omdat ook zij het zoetwatervraagstuk voelen en erkennen. In de Strategische Agenda Flevoland is (drink)watervoorziening toegevoegd als één van de regionale opgaven.

Wat gaan we daarvoor nog doen

- We gaan de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma zoetwaterbeschikbaarheid uitvoeren. Een deel van deze maatregelen loopt al, zoals Zicht op Zout. Daarbij meten agrariërs het zoutgehalte in het oppervlaktewater met als doel inzicht te krijgen in de ontwikkeling van zoutgehaltes in het oppervlaktewater in de haarvaten van het watersysteem verspreid over het beheergebied, met focus op gebieden met hoge zoutgehaltes
- We gaan de pilot peilopzet Eendentocht/Meerkoetentocht uitvoeren. Agrariërs langs de Eendentocht en Meerkoetentocht hebben in 2023 een verzoek ingediend voor verlaging van het zoutgehalte in het oppervlaktewater en verhoging van het peil. Sindsdien is het waterschap met betrokkenen in gesprek over mogelijkheden om neerslag beter vast te houden. Dit willen we, met de betrokken aangelanden, in de praktijk onderzoeken. Dit leidt tot investeringsuitgaven voor het neerzetten van stuwen.
- Verkenning van de mogelijkheden om het beschikbare water slim te verdelen. In de verkenning worden verschillende scenario's uitgewerkt in een valuecase. Naast zoetwaterbeschikbaarheid kijken we ook naar, onder andere, de gevolgen voor KRW doelrealisatie, ecologie, klimaatdoelstellingen en beheer. Ook werken we de kosten en baten en mogelijkheden voor kostentoedeling verder uit. Op basis van de resultaten van de verkenning bereiden we besluitvorming over de opvolging voor.
- We willen gebruikers stimuleren en, waar nodig, faciliteren om zuinig te zijn met water en water vast te houden. Dit begint bij bewustwording. Hiervoor voeren we zelf onderzoeken uit, bijvoorbeeld naar het zoutgehalte en het effect van stuwen in kavelsloten in verschillende typen gebieden. Daarnaast bieden we vanaf 2027 een coach aan om met gebruikers mee te denken.
- We blijven goed aangesloten op de regionale en bovenregionale trajecten, zoals de Strategische Agenda Flevoland en de Deltaprogramma's Zoetwater en IJsselmeergebied.

Accent: Schoon en gezond water

Schoon en gezond water is een voorwaarde voor vrijwel alle functies. Het uitgangspunt is daarom dat we voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). Naast de huidige KRW-maatregelen zetten we in op vier extra sporen, te weten (1) hotspots in de afvalwaterketen, (2) hotspots landelijk en stedelijk gebied, (3) (grond)waterkwaliteitsmetingen en (4) Inzet Waterschapsverordening. Daarnaast zetten we in op bestrijding bij de bron, maar ook op het verdergaand zuiveren door middel van een vierde trap. Vanuit het principe 'bestrijden bij de bron en de vervuiler betaalt' maken we ons hard voor de verantwoordelijkheid van producenten, het verbieden van niet afbreekbare stoffen en het beperken van diffuse verontreiniging.

Wat willen we deze bestuursperiode bereiken?

We willen (1) meer inzicht in de kwaliteit van het ondiepe grondwater (door dit te gaan meten), (2) de relevante emissies vanuit zowel het stedelijk als landelijk gebied verder te beperken door relevante bronnen van verontreinigingen aan te pakken via de Waterschapsverordening en het VTH-spoor (3) al dan niet in samenwerking met partners en (4) de keuzes en aanpak voor de verwijdering van microverontreinigingen op de AWZI's is duidelijk.

We zijn eind 2026 tevreden als we door naast de al lopende (KRW-)maatregelen extra maatregelen uit te voeren, met integrale inzet van onze kennis, capaciteiten en instrumenten in samenwerking met onze partners de waterkwaliteit verbeteren.

Blik van de bestuurder – Jo Caris

De activiteiten uit het accent schoon en gezond water zijn grotendeels in gang gezet en kennen een duidelijke voortgang. Voorbeelden daarvan zijn de influent- en effluentmetingen in Lelystad en Almere, de Hydrextool en de hotspotanalyses met de PFAS-meetnetten. De resterende periode vraagt om concretisering van de inzichten die zijn opgedaan. De focus ligt op het vertalen van hotspotanalyses naar maatregelen in de afvalwaterketen (zoals de vierde zuiveringsstap) en het herijken van indirecte en directe lozingen via het VTH-spoor. Voor de indirecte lozingen zijn we afhankelijk van de omgevingsdienst en is het van belang om in een intentieovereenkomst afspraken te maken met de gemeenten.

Het is belangrijk om te inventariseren wat onze mogelijkheden zijn als het gaat om onze eigen Waterschapsverordening en wat we vragen aan gemeenten en provincie als het gaat om hun ruimtelijk beleid. Dit is nodig om vanuit dit accent significante stappen op het gebied van de waterkwaliteit te kunnen zetten.

Voortgang halverwege

De werkzaamheden voor de extra maatregelen uit het collegeplan ten behoeve van de waterkwaliteit zijn allen in gang gezet en liggen op schema. Niet alle maatregelen dragen rechtstreeks bij aan verbetering van de waterkwaliteit: veel van de activiteiten zijn eerst gericht op het verkrijgen van nieuwe inzichten, alvorens maatregelen getroffen worden en feitelijke verbetering van de waterkwaliteit zal plaatsvinden.

Het opzetten van een monitoringsstrategie voor de ondiepe grondwaterkwaliteit en de monitoring hiervan zijn slechts een eerste stap gericht op het verkrijgen van meer inzicht in de kwaliteit. Het opbouwen van een meetreeks voor de kwaliteit van het ondiepe grondwater duurt circa vijf jaar. Afhankelijk van de uitkomsten kunnen vervolgens maatregelen nodig zijn om bronnen van verontreinigingen te beperken.

De aanpak van relevante emissies via de Waterschapsverordening is een directer spoor. Na vaststelling van eventuele extra artikelen in de verordening, kan hierop toegezien en gehandhaafd worden. Daarvan is het streven dit in 2027 afgerond te hebben. Vanaf dat moment kunnen de relevante emissies verder aangepakt en beperkt worden.

De uitkomsten van de hotspotanalyse geven inzicht in de bronnen van relevante verontreinigingen. Daarmee kunnen we gericht monstern en krijgen we een beeld van mogelijkheden voor eigen maatregelen. Essentieel is de samenwerking met de Omgevingsdienst: zij zijn handhavingsbevoegd. Het vraagt doorlopende inzet op deze samenwerking om verontreinigingen succesvol te beperken. Het resultaat aan het einde van de bestuursperiode is daarmee onzeker.

Voor de aanpak van microverontreinigingen op de afvalwaterzuiveringen geldt dat er voor Almere en Lelystad voorbereidingen worden getroffen. Voor de aanpak op de andere zuiveringen wachten we deze twee projecten af: keuzes daarvoor volgen pas na deze bestuursperiode.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- In 2024 zijn we gestart met het opstellen van een monitoringsstrategie voor de kwaliteit van het ondiepe grondwater. Deze strategie is nu afgerond. We gaan nu kijken of we de peilbuizen uit het bestaande (grond) waterkwantiteitsmeetnet mogen gebruiken voor het meetnet (dit gaat om de buizen op gronden van agrariërs) of dat het nodig is om lokaal nieuwe peilbuizen te plaatsen.
- Voor landelijk en stedelijk gebied is een verkenning gestart naar relevante emissiebronnen en -routes van KRW-normoverschrijdende stoffen. Deze wordt naar verwachting in 2025 afgerond. Vervolgens gaan we na of de Waterschapsverordening mogelijkheden biedt om deze emissieroutes aan te pakken. De mogelijkheden zullen worden voorgelegd aan het bestuur.
- Afgelopen jaar lieten we een tool ontwikkelen die inzicht geeft in welke bedrijven potentieel zeer zorgwekkende stoffen lozen. De 'Hydrextool' geeft inzicht in mogelijke historische en bedrijfsmatige PFAS-bronnen op basis van archiefdata, KvK-data en veiligheidsinformatiebladen; een zogenaamde hotspotanalyse.
- We zijn de belasting op de zuiveringen in relatie tot de diffuse bronnen aan het meten: wat komt er binnen op de zuivering, kunnen we daar een bepaald beeld uit halen en wat betekent dat voor huidige en toekomstige maatregelen.

Wat gaan we daarvoor nog doen

- We werken het monitoringsplan voor de kwaliteit van het ondiepe grondwater uit. Mogelijk is het nodig om het bestaande grondwatermeetnet aan te passen en extra peilbuizen te plaatsen. Het voorstel voor het meetnet inclusief de kosten worden ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. We verwachten in 2027 daadwerkelijk te kunnen starten met de monitoring. Dat zullen we een aantal jaren doen, voordat we hier conclusies uit kunnen trekken en naar maatregelen kunnen gaan kijken.
- Voor de inzet van de Waterschapsverordening en VTH is de verwachting dat er eind 2025 een eerste handelingsperspectief is voor landelijk gebied. Stedelijk gebied volgt in 2026. Dan weten we of en welke regels we in de Waterschapsverordening kunnen opnemen. We streven vervolgens naar bestuurlijke besluitvorming hierover in 2027.
- Op basis van de resultaten van de hotspotanalyse voor het lozen van zeer zorgwekkende stoffen kunnen we gericht bemonsteren op AWZI's en bij bedrijven. Voor het handhaven hierop zijn we afhankelijk van de omgevingsdienst. Dat zorgt voor uitdagingen en we zetten daarom doorlopend in op onze samenwerking. Daarvoor sluiten we een intentieovereenkomst met de gemeenten in ons gebied.

4. Overkoepelende conclusies

Koers houden

De accenten waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en schoon en gezond uit het collegeplan zijn een voortzetting van de ingeslagen weg, met op onderdelen extra stappen. De tussentijdse evaluatie laat positieve resultaten zien voor deze accenten. We liggen hier op schema met het uitvoeren van de maatregelen. In de tweede helft van de bestuursperiode is het nodig om de inspanning te gaan verzilveren. Zo starten we met het uitvoeringsprogramma zoetwaterbeschikbaarheid en gaan de pilots de eerste resultaten opleveren. Voor het accent schoon en gezond geldt dat de nieuwe inzichten uit de lopende acties in de resterende periode omgezet moeten worden naar een inventarisatie van mogelijkheden voor ons eigen instrumentarium en dat van onze gebiedspartners. Daarmee kunnen we resultaten gaan boeken voor de waterkwaliteit. Wat betreft waterveiligheid staan we er goed voor en hebben we, dankzij interne, regionale én landelijke samenwerking, al mooie resultaten behaald. Tegelijkertijd vraagt blijft dit onderwerp vragen om alertheid, samenwerking en het benutten van kansen om de opgaves sneller en goedkoper te kunnen realiseren.

Verbinden

Een aantal accenten zijn een extra ambitie deze bestuursperiode. Dit zijn samenhangende accenten over verbinden. Het gaat om vroegtijdig en actief ons waterbelang aan onze omgeving kenbaar te maken door uitwerking van water en bodem sturend, omgevingsgericht werken met onze partners (Samen maken we Flevoland en FPLG) en het waterbelang borgen in gebiedsontwikkelingen van derden. De tussentijdse evaluatie laat zien we hier de nodige stappen zetten, maar dat we nog niet overal op schema liggen om de ambities te realiseren. De activiteiten onder deze accenten zijn voor een groot deel nieuwe initiatieven. We zien dat het tijd kost om bijvoorbeeld de juiste opdracht te formuleren, de bemensing op orde te hebben en het netwerk om ons heen te organiseren. Zo geldt bijvoorbeeld voor verrijken van het participatiebeleid en het uitwerken en vaststellen van de DWA visie dat pas relatief recent de juiste expertise in huis is.

Voor een aantal ambities zijn we sterk afhankelijk van onze partners. Soms levert dat goede resultaten op, zoals in Samen maken we Flevoland. En soms lopen de ontwikkelingen anders dan we vooraf hadden gehoopt en verwacht, zoals bij het Flevolands Programma Landelijk gebied. In dat laatste geval is het niet gelukt om onze ambities waar te maken en moeten we zoeken naar andere kansen om onze doelen sneller, makkelijker, goedkoper en vooral samen met de gebiedspartners te realiseren.

Waar het gaat om het borgen van onze waterbelangen in gebiedsontwikkelingen van derden bestaat een sterke verbinding met de uitwerking van 'water en bodem sturend in de ruimtelijke ordening'. Dat onderwerp is veelomvattend en in beweging. Sterkere regie hierop en uitwerking van de verschillende acties in de tweede helft van de bestuursperiode is nodig. Dat zal uiteindelijk zijn vruchten afwerpen in alle accenten voor 'verbinden'.

Ook zijn er de afgelopen twee jaar diverse ontwikkelingen geweest die onze aandacht hebben gevraagd. Voorbeelden hiervan zijn het vergroten van onze weerbaarheid, de digitale transformatie en ons jubileumjaar, waar we uitgebreid aandacht aan hebben besteed via diverse evenementen en excursies. Ook deze ontwikkelingen en activiteiten hebben de nodige inzet gevraagd.

Ook voor de accenten die gaan over verbinden geldt dat de tweede helft van de bestuursperiode draait om het realiseren van resultaten. Dat vraagt op sommige vlakken mogelijk om bijsturing of regie.